

SLOVENSKÝ BÁSNIK A PREKLADATEĽ PAVOL HOROV – 110 ROKOV OD JEHO NARODENIA¹

Peter KOVAL

Pavol Horov

Pavol Horov, vlastným priezviskom Horovčák, sa narodil 25. mája 1914 v Bánovciach nad Ondavou do nábožensky zmiešanej rodiny. Otec bol kalvínom, matka katolíčka. Sám Pavol Horov bol po otcovi zanieteným obhajcom slovenskej orientácie kalvínskej cirkvi. Odbornej i laickej verejnosti je známy ako básnik, prekladateľ a vydavateľský pracovník pôsobiaci v neľahkom období druhej polovice 30. rokov, druhej svetovej vojny i v čase „budovania“ komunistického režimu.

Prvé roky jeho štúdií sú späté s obcou Moravany a jeho rodiskom Bánovcami nad Ondavou, kde navštevoval cirkevnú evanjelickú reformovanú školu. V rokoch 1926 – 1934 bol žiakom Československého reálneho gymnázia v Michalovciach. Patril medzi najlepších a mimoriadne aktívnych študentov.

Michalovské gymnázium bolo v medzivojnovom období priestorom, kde aj za pomoci tamajších profesorov bol založený veľmi činný *Samovzdelávací krúžok Jonáša Záborského*. Spolok poskytoval priestor pre viaceré kultúrno-spoločenské aj literárne aktivity študentov. Vydával napr. časopis *Lúč*, v ktorom bola v roku 1931 publikovaná prvá Horovova báseň *Zmätok*. Talentovaný gymnazista uverejňoval okrem *Lúča* svoje básne tiež v celoslovenskom študentskom časopise *Svojeť* či v celoštátnom *Študentskom časopise vychádzajúcom v Prahe*.

Horov po skončení štúdií v Michalovciach absolvoval ročný pedagogický kurz na Učiteľskej akadémii v Bratislave. Po ňom začal profesionálnu kariéru učiteľa v Čani pri Košiciach, kde pôsobil v rokoch 1935 – 1938. Zapájal sa, resp. sám organizoval kultúrno-spoločenské aktivity v obci i okolí, nacvičoval divadelné hry, viedol detský spevokol. Zoznámil sa tam aj so svojou kolegyňou Máriou Hanákovou, ktorá sa v roku 1937 stala jeho manželkou. Počas pôsobenia v Čani bol tiež básnicky činný. Verše posielal hlavne do *Elánu* (uverejnili mu do roku 1938 až 22 básní), ale aj do študentského časopisu *Šíp* či *Slovenské smery*. Horov v básňach reagoval na aktuálne spoločenské dianie, za jeho ústredné témy možno považovať o. i. prvky sociálnej empatie s biednymi a trpiacimi ľuďmi. V druhej polovici 30. rokov sa čoraz viac dostával ku kritike radikalizmu i násilia.

Po podpísaní Mníchovskej dohody a Viedenskej arbitráži v roku 1938 odišiel s rodinou do Michaloviec, kde v rokoch 1940 – 1945 pôsobil najskôr ako učiteľ na

1 Príspevok vznikol v rámci projektu APVV-19-0058 *Multietnicita a multikonfesionálna a ich vplyv na spoločenský, politický a kultúrny vývoj okrajových oblastí v prvej polovici 20. storočia (na príklade východného Slovenska a Podkarpatskej Rusi)*.

ľudovej škole, neskôr na štátnej meštianskej škole. V tomto životnom období vyšli Horovovi tri básnické zbierky: *Zradné vody spodné* (1940), *Nioba matka naša* (1942) a *Návraty* (1944). V nich dominuje protivojnová problematika, ku ktorej sa vracal aj v neskorších etapách svojej tvorby. Koniec druhej svetovej vojny prežil Horov v turčianskych Mošovciach, kde sa s rodinou na krátko presťahoval. Po oslobodení sa už do školských služieb nevrátil. V Košiciach pôsobil najprv na expozitúre Povereníctva informácií, neskôr sa stal šéfom slovesného odboru a riaditeľom Československého rozhlasu v Košiciach. V roku 1951 sa Pavol Horov presťahoval do Bratislavy, pôsobil tu až do svojej smrti v roku 1975. Stal sa šéfredaktorom neskôr i riaditeľom vydavateľstva *Slovenský spisovateľ*, bol tajomníkom Zväzu slovenských spisovateľov (1952 – 1954) a v rokoch 1963 – 1964 pracoval v Slovenskom ústredí knižnej kultúry. Od roku 1964 bol spisovateľom v slobodnom povolání.

Pavol Horov chápal východné Slovensko i Zemplín, a odrážalo sa to aj v jeho tvorbe, ako integrálnu súčasť slovenského národného celku. Vyjadroval nespokojnosť s nedoceňovaním významu tohto regiónu pre slovenské národné dejiny a akési podceňovanie z dôvodu jeho zaostalosti. Kritizoval kultúrne i politické centrá pre nedostatočný záujem o problémy geografickej periférie krajiny. V bratislavskom období mu vyšli najprv zbierky tzv. socializmom angažovanej lyriky *Moje poludnie* (1952) a *Slnce nad nami* (1954). V zbierke *Vysoké letné nebe* (1960) zobrazil rodný kraj. V zbierkach *Koráby z Janova* (1966) a *Ponorená rieka* (1972) sa stretávame s jeho úvahami nad vlastným životom, bohatým citovým svetom zrelého človeka. Vyrovňoval sa aj so vzťahom k ovplyvňovateľom jeho tvorby J. Smrekovi a L. Novomeskému. Po jeho smrti vyšli ešte dve básnické zbierky *Asonancie* (1976) a *Z posledných* (1977), kde sa naplno prejavil Horovov intímne ladený lyrický prejav odrazený vo veršoch ako reakcia na život a básnické pozdravy priateľom.

Pavol Horov – jeden z básnických velikánov východného Slovenska sa venoval tiež prekladateľskej činnosti, rovnako bol autorom viacerých fejtónov pre rozhlas, odborných článkov o literatúre pre periodickú tlač.

Použitá literatúra:

Biografický lexikón Slovenska III. (G – H). Martin : Slovenská národná knižnica, 2007, s. 575 – 576.

MATOVČÍK, Augustín a kol. *Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia*. Martin : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2001, s. 157.

SEDLÁK, Imrich. *Pavol Horov – ponorný básnik*. Martin : Osveta, 1990. 320 s.

SEDLÁK, Imrich. *Východné Slovensko v letokruhoch národa*. Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2012. 880 s.